

Deel VI: Conclusies

- Het advies dat wordt uitgebracht, is dit van de gehele expertencommissie behoudens op het punt van de organisatie van de leiding van de geïntegreerde politiestructuur. Wat dit laatste betreft hebben twee leden een afwijkende mening welke hierna wordt weergegeven⁴². Deze afwijkende mening heeft vanzelfsprekend repercussies telkens in dit advies de leiding van de geïntegreerde politiestructuur ter sprake komt.
- De werkzaamheden van de expertencommissie grepen plaats in een geest van openheid en oprechtheid en getuigen van het partnership dat morgen de samenwerking van de magistratuur en van de politie in al haar geledingen zal moeten beheersen. Op vele niet onbelangrijke punten is -achteraf bekeken- op een haast vanzelfsprekende manier eenstemmigheid bereikt. De knelpunten die onvermijdelijk zijn gerezen tussen mensen die afkomstig zijn van verschillende instanties, werden frontaal aangepakt en zonder omwegen besproken. Om tot een oplossing te komen heeft iedereen concessies aan zijn opvattingen moeten doen. Het resultaat kan dan ook onmogelijk overeenkomen met wat elkeen in het begin nog wilde vermijden of hoopte te bekomen; het komt echter wel overeen met het einddoel dat alle leden van de expertencommissie gaandeweg voor ogen zijn gaan houden.
- De omstandigheid dat de Parlementaire Onderzoekscommissie het Parlement en de Regering hun verantwoordelijkheid hebben opgenomen, is een beslissend moment geweest; ook dat de expertencommissie akkoord ging over het aanwijzen van de vier hoofdknelpunten *-de bakens voor een voor iedereen aanvaardbare oplossing (zie punt 8)-*, heeft geholpen haar opdracht tot een goed einde te brengen.
- Het advies van de expertencommissie schrijft zich in de geest en het doel van de Parlementaire Commissie in. De structuur die de Parlementaire Commissie en de expertencommissie voorstellen, houdt geen bedreiging voor de democratie in; ze eerbiedigt zowel de opdrachten en bevoegdheden van de magistratuur als de plaatselijke autonomie. De door de Parlementaire Commissie voorgestelde structuur wordt verder uitgetekend met een intermediair niveau of niveaus om de operationaliteit ervan te verbeteren.

⁴² Als bijlage aan dit rapport vindt u de afwijkende mening.

Het voorgestelde model van geïntegreerde politiestructuur is noch een gedeconcentreerd noch een gedecentraliseerd model. Het model biedt een combinatie van deconcentratie en decentralisatie. Om onterechte inschattingen van de voorgestelde oplossing geen kans te geven, werden deze begrippen dan ook in het document vermeden.

- Het komt de Regering nu toe de beslissingen te nemen waartoe ze dit advies heeft gevraagd. Talrijke politieke keuzes moeten nog worden gemaakt. De expertencommissie heeft desomtrent ook gedebatteerd, maar ze brengt hierover uiteraard geen advies uit.

De zo nodige grondige hervorming van het politielandschap is een enorm complexe zaak. Men mag de actoren op het terrein niet vergeten. Hun ongerustheid is begrijpelijk. De expertencommissie heeft met hen geen gesprek aangegaan omdat ze geen beslissingsrecht had en niet kon onderhandelen over bijvoorbeeld statutaire en pecuniaire problemen. Dit gesprek zal de Regering toekomen.

- Het advies van de expertencommissie is er één van zoeken van evenwichten, maar niet van het installeren van immobilisme. Zij is van oordeel dat de resultaten van de hervorming b.v. vijf jaar na haar inwerkingtreding grondig moeten worden onderzocht en geëvalueerd. Mocht blijken dat deze niet beantwoorden aan de verwachting, dan zal men resoluut en kordaat moeten bijsturen.
- Het advies van de expertencommissie is gestoeld op het omvangrijke werk dat werd verricht door de leden van de expertencommissie, door haar stafmedewerkers en door de instanties en diensten waaraan de expertencommissie inlichtingen of studies heeft gevraagd. De expertencommissie is ervan overtuigd dat, zij die met de uitvoering van de hervorming van de politiestructuur zullen worden gelast, ervan nog nuttig gebruik zullen kunnen maken.

8/S/30/LN/tvw
17 juni 1997

Een "afwijkende mening" met betrekking tot de hoogste leiding van een geïntegreerde politiestructuur

De optie om in een federale chef te voorzien voor de gehele politiestructuur kon binnen de schoot van de expertencommissie niet op een consensus rekenen.

Wij zijn van oordeel dat deze formule een verschuiving betekent van het concept van een geïntegreerde politiestructuur naar het concept van een eenheidspolitie, met andere woorden één politie.

Deze verschuiving is strijdig met de basisbeginselen van het concept integratie. De essentie van dit concept bestaat immers uit het voorhanden zijn van verschillende onderdelen die specifieke opdrachten vervullen, hetgeen een onafhankelijke werking en een directe verankering bij de bevoegde overheden veronderstelt.

In een eenheidspolitie, waar verschillende onderdelen die aan uiteenlopende en soms zelfs tegenstrijdige finaliteiten beantwoorden, onder één hiërarchie ressorteren, verwatert deze onafhankelijkheid in de werking en komt de nauwe verankering met die overheden in het gedrang.

Daarenboven brengt het voorzien van één federale chef en dus één hiërarchie een machtsconcentratie met zich mee, die mogelijk een antidemocratische evolutie in zich draagt. Het stimuleert inderdaad het ontwikkelen van een in de maatschappij alom tegenwoordige politielogica, zonder noemenswaardig tegengewicht op het niveau van de democratische instellingen. Op dit niveau is de macht immers verdeeld, hetgeen precies een verworvenheid is van de democratie: de scheiding van de uitvoerende en de rechterlijke macht is één van de meest fundamentele democratische uitingen.

Het is dan ook noodzakelijk dat de onderzoekseenheden, die gelast zijn met de uitvoering van gespecialiseerde taken van gerechtelijke politie en zowel op federaal als gerechtelijk arrondissementeel niveau georganiseerd zijn, onder de leiding zouden worden geplaatst van een verantwoordelijke die onder het directe gezag van de minister van Justitie en het openbaar ministerie ressorteert en aan geen andere persoon of hiërarchie dan deze laatsten wordt onderworpen.

De integratie in het geheel van de politiestructuur moet dus worden verzekerd door de volgende elementen: uniformiteit in het personeelsstatuut van de verschillende bestanddelen en in de aanwervings- en de bevorderingsprocedures, mobiliteit van het personeel over de onderdelen heen, globaal beheer van de logistiek en de gebouwen, en niet in het minst een gemeenschappelijke ondersteunende structuur die met name het beheer van de strategische en operationele informatie voor rekening en ten behoeve van de verschillende onderdelen van de geïntegreerde structuur en politieoverheden waarneemt.

De hoogste leiding van de geïntegreerde structuur zou hierbij minstens vier leidinggevende taken moeten waarnemen (waarvan bepaalde kunnen worden onderverdeeld): de algemene leiding van de gespecialiseerde gerechtelijke recherche-eenheden, van de operationele federale diensten, van de diensten die de basispolitiezorg waarnemen, en van de gemeenschappelijke steundiensten. Deze laatste zou dus met name moeten waken over de informatieuitwisseling en de coördinatie tussen de verschillende onderdelen, vanuit de bezorgdheid de coherentie en een optimaal beheer van de menselijke en materiële middelen te waarborgen.

Deze benadering zou de noodzakelijke coördinatie mogelijk maken, terwijl de ontwikkelingen worden vermeden, waartoe het bestaan van een politionele structuur onder leiding van één chef zou kunnen leiden, die de democratie in gevaar zouden kunnen brengen.

*Lucien Nouwynck,
Adviseur-generaal voor het strafrechtelijk beleid*

*André Hinnestaels
Hoofdcommissaris van de gerechtelijke opdrachten
te Luik.*